

• **визнання**

ПЕРЕМОЖНЕ ТВОРЧЕ ТРІО

Визначено лауреатів Верховинської районної літературно-мистецької премії з розвитку та популяризації Гуцульщини імені Дмитра Ватаманюка

» 2

• **світ без кордонів**

ЖИВИ, ПРАЦЮЙ, УЧИСЬ, або ЯК ВІДКРИТИ ШЛЯХ ДО ЄВРОПИ

Марія МАКІВНИЧУК працювала волонтером у Німеччині

» 7

• **інвестиційні проекти**

«110-ка» ФІНІШУЄ

Завершується будівництво високовольтної лінії 110 кВ «Яворів-Ільці», яке тривало чотири роки

» 8

ВЕРХОВИНСЬКІ ВІСТІ

Нам пора для України жити! Іван Франко

НАРОДНИЙ ЧАСОПИС ВЕРХОВИНСЬКОГО РАЙОНУ

ver.visti@gmail.com

№39

7091

23 вересня 2016

крига скресла

Питання щодо використання сміттєзвалища у Криворівні вже давно турбує як місцеве населення, так і владу. Адже це єдиний полігон, куди звозять сміття з усього району. Термін його експлуатації добігає кінця. Це, у свою чергу, може викликати екологічну катастрофу в районі. У зв'язку з цим виникає гостра потреба у проведенні його рекультивції.

ФОТО В. МАНУЛІЯКА

СМІТТЄВЕ ЛИХО

■ У районі назріває екологічна катастрофа. Влада тим часом шукає вихід

У Будинку культури Криворівні проведено відкриту сесію сільської ради. Основне питання порядку денного – надання дозволу на розробку детального плану рекультивції (закриття) полігону ТПВ на території села – винесено на обговорення депутатського корпусу та громадськості сіл Криворівня та Бережниця.

Участь у сесії брали голова та заступник голови районної ради Іван Шкіндюк та Іван Маківничук, заступник голови РДА Світлана Уршеджук, керівник апарату РДА Василь Бровчук, заступник начальника управління, начальник відділу будівництва та інфраструктури управління житлово-комунального господарства та будівництва РДА Марія Цвілінюк, начальник відділу містобудування та архітектури РДА Олександр Ігнатюк, начальник Верховинського ККП Олександра Янків, представник Івано-Франківського філіалу «НДІпроектреконструкція» Степан Тимошів, депутати районної ради, жителі сіл Криворівня та Бережниця.

» 11

IV ГУЦУЛЬСЬКИЙ КІНОМИСТЕЦЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ 29-30 вересня 2016 р.

«Тіні забутих предків»: СТЕЖКАМИ ФІЛЬМУ «АННИЧКА»

ТІНІ ЗАБУТИХ ПРЕДКІВ
ХУДОЖНІЙ ФІЛЬМ

ЗАПРОШЕННЯ

ВЕРХОВИНА - 2016

ПРОГРАМА IV кіномистецького фестивалю «Тіні забутих предків: слідами фільму «Анничка» та відзначення 150-річчя від дня народження Михайла Грушевського

29-30 вересня 2016 року

Верховина – Криворівня

29 вересня

- 10 год. – урочистості з нагоди відзначення 150-ої річниці від дня народження першого Президента України Михайла Грушевського в Музеї-садибі Михайла Грушевського в селі-музеї Криворівня, присілок Грушівка.
- 12 год. – зустріч з творцями, акторами фільму «Тіні забутих предків», «Анничка», кінематографістами та кінокритиками України; прийняття Ухвали кіномистецького фестивалю щодо створення у Верховині Кіномистецького центру Гуцульщини;
- 14 год. – демонстрація кінофільму Бориса Івченка «Анничка».

30 вересня

- 10 год. – культурно-мистецька програма «Слідами зйомок кінофільму Бориса Івченка «Анничка»; відвідини хати Івана та Анни Ласкурійчуків (місце зйомок фільму «Анничка»);
- 12 год. – «круглий стіл» з нагоди 80-річчя кінооператора та кінорежисера фільму «Тіні забутих предків» Юрія Ілєнка, 75-річчя ушавленого кіноактора, лауреата Шевченківської премії 1988 року (посмертно) Івана Миколайчука (хата-музей фільму «Тіні забутих предків»).

Оргкомітет фестивалю

27 вересня – сесія районної ради

Голова районної ради Іван Шкіндюк видав розпорядження про скликання V сесії районної ради VII демократичного скликання 27 вересня 2016 року (початок роботи об 11 год.) з порядком денним:

«Про звіти депутатів районної ради перед виборцями»;
«Про внесення змін до районного бюджету на 2016 рік»;

«Про надання дозволу на функціонування установ і закладів освіти в 2016-2017 навчальному році»;

«Про доручення голові районної ради укласти договір оренди»;

«Про виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку району за I півріччя 2016 року»;

«Про інформацію райдержадміністрації про проведену роботу з розвитку туристичної галузі у Верховинському районі та її перспективи»;

«Про розвиток музейної справи в районі»;

«Про створення освітнянської ради Верховинського району»;

«Про використання державної символіки в дошкільних і загальноосвітніх закладах Верховинського району».

у знак шани

150

Михайло Грушевський

До найвизначніших особистостей незалежної України, життя і творча діяльність яких пов'язана з будівництвом нашої держави, безперечно, належить Михайло Сергійович Грушевський (1866-1934). Варто зазначити, що він увійшов у історію України як визначний український вчений-історик, літературознавець, публіцист, громадський, політичний і державний діяч, голова Української Народної Ради, академік Всеукраїнської Академії наук і Академії наук колишнього СРСР.

За 25-річний період незалежності України відкрито три меморіальні музеї Михайла Грушевського: у містах Києві і Львові та в селі Криворівня. Нагадаємо, що у 2003 році у Криворівні відкрито Музей-садибу Михайла Грушевського, як відокремлений структурний підрозділ Івано-Франківського обласного краєзнавчого музею.

За словами місцевого священика Олекси Волянського, доброго приятеля Михайла Грушевського, протягом XIX і початку XX століть Криворівня була місцем літнього відпочинку та втілення творчих задумів видатних особистостей всієї України. Вони в різний час тут досліджували гуцульське життя. Це дало підстави Володимир Гнатюку метафорично назвати Криворівню «Українськими Атенами». Більшість із них бували на святкових Богослужіннях у старовинній Криворівнянській церкві. Варто також додати, що улюбленим місцем для купання знаменитих літників на Чорному Черемоші було прекрасне плесо, що знаходилося в центрі Криворівні, біля річки на Заріччя, біля каплиці та модринового лісочка. Саме на цьому річковому плесі Михайло Грушевський «мав прекрасну купіль» та бував «у приємному товаристві» Івана Франка, Михайла Коцюбинського, Володимира Гнатюка та багатьох інших.

Михайло і Марія Грушевські зі своєю дочкою Катериною у вільний час ходили до церкви, збирали ягоди, купалися в Черемоші та піднімалися на навколишні гори. Вони захоплювалися літніми вакаціями на власній віллі у Криворівні. В записках Михайла Грушевського, який щодня у селі писав більше 15-ти рукописних сторінок тексту, ми знаходимо гарні відгуки про село: «Святий спокій в Криворівні», «Велика утіха від Криворівні», «Криворівня смакувала, як ніколи», «Ми з приємністю думали, як то добре, що ми в Криворівні», «Дуже нам цього року Криворівня удалась» і «Погода від неділі знову дуже гарна і не хочеться вертатися до Львова».

Серед почесних гостей сім'ї Грушевських був і Михайло Коцюбинський, який також захоплено писав про чаруючу ауру Криворівні: «Тут так гарно, що я не сподівався навіть» і «Криворівня мене так зачарувала, що я цілий рік тільки й марив про неї, навіть у сні бачив її».

Протягом 1894-1914 років Михайло Грушевський працював професором історії України Львівського університету. Саме в той період, влітку 1902 року, М. Грушевський, разом із сім'єю, вперше приїжджає на літні вакації, для наукової праці та відпочинку в Криворівню. Вони прибули у село за рекомендаціями Івана Фран-

ка та Володимира Гнатюка – своїх наукових колег, тогочасних штатних співробітників «Наукового товариства імені Т. Шевченка у Львові».

Спочатку Грушевські проживали в житловому будинку заможного господаря Філіпа Зеленчука (число дому: 127), у центрі Криворівні. Потім, у 1907 році, Михайло Грушевський купив велику дерев'яну віллу і земельну ділянку (площею 5 моргів) на сусідньому присілку Бережниця. Дуже цікаво, що новопрдбанана вілла Грушевських була записана у Метричальній книзі Криворівнянської церкви Різдва Пресвятої Богородиці «Спис парохиян церкви в Криворівні. Рік заложена 1900» так: «Грушівський Михайло, Число дому 345».

Ця добротна садиба знаходилась у мальовничій міжгірній долині, біля підніжжя гори Безвідна, та місці впадання потоку Бережниця у річку Чорний Черемош. Раніше вона належала сім'ї місцевого жителя Владислава Пшибиловського. Звідси відкривався колоритний вид на всі чотири сторони світу: на заході – гори Бербенеска і Менчул у Чорногорі; на сході – гори Ігрець і Писаний Камінь; на півдні – Синиці із Довбушевими Церквами і Коморами; на півночі – гори Медвежек і Громова.

За записаними спогадами його сусідки, місцевої жительки Катерини Бусори, у той час у Криворівні пана Владислава Пшибиловського гуцули звали «паном молодим». Тому що він був молодшим сином сім'ї Станіслава і Отилії Пшибиловських, відомих польських дідачів Криворівні (число дому: 14).

Варто наголосити, що криворівнянська дерев'яна вілла Грушевських (дві світлиці якої чудом збереглися) була облаштована в автентичному гуцульському стилі. Потім Михайло Грушевський перевіз зі Львова у цю віллу певну частину своєї наукової бібліотеки. На той час просторий будинок Грушевських у Криворівні був місцем численних творчих зустрічей з Іваном Франком, Володимиром Гнатюком, Михайлом Коцюбинським і Гнатом Хоткевичем та багатьма іншими відомими особистостями двох частин України, які тоді були під владою Російської та Австро-Угорської імперії.

Влітку 1911 року садибу Грушевських підтопив руйнівний паводок на річці Чорний Черемош і потоці Бережниця. Тому Михайло Грушевський попросив криворівнянського священика, Олексу Волянського, допомогти йому купити в місцевих жителів два інші невеликі дерев'яні будинки, які знаходились поблизу його основної садиби (вони були розміщені дещо вище, в безпечнішому місці).

Згадані інші два невеликі будинки

«...ЯК ТО ДОБРЕ, ШО МИ В КРИВОРІВНІ»

■ Такий відгук Михайло Грушевський залишив у своїх записках про гуцульське село, в якому нині діє його Музей-садиба

ФОТО В. ЯКІБЧУКА

У Криворівні Грушевські мали невелику хату над Черемошем, куди виїжджали на літній відпочинок

були розташовані на протилежному боці центральної (царської) автомобільної дороги. Таким чином, у 1912 році сім'я Грушевських придбала собі ще два будинки у трьох місцевих жителів Криворівні – Йосипа Майорка та Миколи Готича і Хани Бендер (це були дві невеликі хати із малими земельними ділянками). Вони знаходились поблизу дуже великої кам'яної скелі на присілку Березово, під горою Безвідна. В цих двох будинках, після ремонту й облаштування, Грушевські збиралися влітку проживати та приймати своїх учнів і гостей. Але, на жаль, цим добрим намірам не судилося здійснитися.

Сталося так, що початок Першої світової війни застав Михайла Грушевського із сім'єю у Криворівні. У вересні 1914 року вони вимушено залишили обжиту садибу на місцевому доглядача Ілька Дячука. За допомогою Міністерства закордонних справ Австро-Угорщини, сім'я Михайла Грушевського, на військовому автомобілі, виїхала з Криворівні до Будапешту, а звідти – залізницею до Відня. На превеликий жаль, Грушевські тоді назавжди покинули Криворівню.

Після від'їзду господарів, садиба Грушевських простояла ще три роки. В липні 1917 року брусилівські війська Російської імперії, при відступі із Карпат, ущент спалили дерев'яну віллу Грушевських та кілька інших великих житлових будинків у Криворівні: двір Станіслава Пшибиловського на Царині і хату Філіпа Зеленчука на Центрі. За спогадами старожилів із криворівнянських родин Мізинюків, Павлюків, Дзураків, Потяків і Бусор, від добротної садиби Грушевських залишився тільки кам'яний фундамент, стайня, возовня і погріб. Крім того, не збереглися також і два інші невеликі будинки, які придбали Грушевські пізніше. Внаслідок двох руйнівних світових воєн, у Криворівні, на Грушівці, уцілів тільки погріб-пивниця.

Після Першої світової війни урочище Бережниця, де шість років знаходилась садиба сім'ї Грушевських, отримало нову народну назву «Грушівка». І тільки із настанням державної незалежності України, в 1993 році на присілку Грушівка встановлено кам'яний меморіальний знак із написом: «На цьому місці в 1907-1917 роках стояв будинок Михайла Грушевського».

Пізніше Верховинська райдержадміністрація і районна рада прийняли державотворче рішення про будівництво у Криворівні Музей-садиби

Михайла Грушевського. Таким чином, саму будівлю музею спорудили протягом 2002 року зусиллями місцевої влади і талановитих гуцульських будівельників Верховинщини. Він зроблений із дерева, як архітектурна реконструкція колишньої знищеної вогнем дерев'яної вілли сім'ї Михайла і Марії Грушевських.

Основну експозицію Музей-садиби підготували наукові працівники Івано-Франківського обласного краєзнавчого музею: Ярослав Штирало, Михайло Паньків, Петро Арсенич та Ігор Деркач. У постійній експозиції музею знаходиться його найбільш відома історична наукова праця «Історія України-Руси», що складається із 11-ти томів (12-ти книг), загальним об'ємом 7188 сторінок! Вона справедливо вважається справжнім науковим подвигом Михайла Грушевського.

В експозиції Музей-садиби документально висвітлено життєвий і творчий шлях Михайла Грушевського, які наочно представлені у його «Великій залі». В реконструйованій «Меморіальній кімнаті» документально відтворено інтер'єр робочого кабінету у колишній криворівнянській віллі Михайла Грушевського. Тут експонується історично цінна побутова річ сім'ї Грушевських – меморіальне крісло-гойдалка. Його, як велику сімейну реліквію, старанно зберегла і заповіла майбутньому музеєві 99-річна гуцулка із Криворівні Євдокія Павлюк – остання криворівнянська сучасниця Михайла Грушевського.

На базі Музей-садиби у Криворівні традиційно проводиться щорічна регіональна науково-практична конференція: «Михайло Грушевський і Гуцульщина». Протягом останніх десяти років діяльності музею організовано і проведено ряд тематичних «круглих столів» та цікавих творчих зустрічей. У Музей-садибі часто проходять історично-документальні та мис-

тецько-творчі виставки відомих особистостей України та з-за кордону.

Від часу відкриття Музей-садиби його відвідав третій Президент України Віктор Ющенко та ряд відомих сучасних українських політиків, державних діячів, учених, письменників, митців, а також багато громадян всієї України та країн Європи і світу. Про це свідчать численні записи, які вони залишили у Книзі відвідувачів.

Налагоджено наукову співпрацю із музеями Михайла Грушевського у Києві і Львові, музеями Коломиї і Верховинщини. Ми тісно співпрацюємо із Відділенням «Гуцульщина» НДІ українознавства, загальноосвітніми школами Гуцульщини, окремими церквами та іншими закладами й установами України. Значну допомогу в науковій роботі та створенні бібліотеки музею надали вітчизняні діячі науки і культури: Ігор Грирч, Світлана Паньків, Петро Кононенко, Галина Стефанова, світлої пам'яті Микола Дзурак та багато інших добродішів.

Музей-садиба Михайла Грушевського у Криворівні 29 вересня урочисто відзначатиме 150-річний ювілей Михайла Грушевського. Тому запрошуємо всіх до Криворівні на урочисте святкування.

Оксана Рибарук

завідувачка сектору Музей-садиби Михайла Грушевського у Криворівні

Схематичний план всіх трьох маєтностей Михайла Грушевського, зроблений його рукою